C/2024/6747

26.11.2024

P9_TA(2024)0121

Izvajanje sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in Južnoafriško razvojno skupnostjo

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 29. februarja 2024 o izvajanju sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in Južnoafriško razvojno skupnostjo (2023/2065(INI))

(C/2024/6747)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu, na drugi strani ([1]) (v nadaljnjem besedilu: sporazum),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. septembra 2016 o osnutku sklepa Sveta o sklenitvi, v imenu Evropske unije, Sporazuma o gospodarskem partnerstvu med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter državami SADC, ki izvajajo SGP, na drugi strani ([2]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 6. oktobra 2022 o izidu pregleda akcijskega načrta v 15 točkah o trgovini in trajnostnem razvoju, ki ga je izvedla Komisija ([3]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. junija 2022 o prihodnosti trgovinskih odnosov med EU in Afriko ([4]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. marca 2021 o novi strategiji EU-Afrika – partnerstvo za trajnosten in vključujoč razvoj ([5]),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 18. februarja 2021 z naslovom „Pregled trgovinske politike – odprta, trajnostna in odločna trgovinska politika“ (COM(2021)0066),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 z naslovom „Evropski zeleni dogovor“ (COM(2019) 0640),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom „Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025“ (COM(2020)0152),

— ob upoštevanju delovnega dokumenta služb Komisije z dne 11. oktobra 2022 z naslovom „*Individual information sheets on implementation of EU Trade Agreements*“ (Posamezni informativni listi o izvajanju trgovinskih sporazumov EU) (SWD(2022)0730),

— ob upoštevanju dokumenta Komisije o stališču glede ocene učinka na trajnostni razvoj v podporo trgovinskim pogajanjem z Angolo za pristop k sporazumu o gospodarskem partnerstvu med EU in državami Južnoafriške razvojne skupnosti,

— ob upoštevanju osnutka Sporazuma o spodbujanju trajnostnih naložb med Evropsko unijo in Republiko Angolo,

— ob upoštevanju Okvirne konvencije OZN o spremembi podnebja, vključno s Pariškim sporazumom iz leta 2015,

— ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030,

— ob upoštevanju publikacije konference Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD) z dne 19. oktobra 2021 z naslovom Transforming Southern Africa: Harnessing Regional Value Chains and Industrial Policy for Development (Preoblikovanje Južne Afrike: izkoriščanje regionalnih vrednostnih verig in industrijske politike za razvoj),

— ob upoštevanju sporazuma o vzpostavitvi afriškega celinskega območja proste trgovine,

— ob upoštevanju skupne izjave 26. medparlamentarnega srečanja EU-Južna Afrika, ki je potekalo 31. oktobra in 1. novembra 2018,

([1]) UL L 250, 16.9.2016, str. 3.
([2]) UL C 204, 13.6.2018, str. 222.
([3]) UL C 132, 14.4.2023, str. 99.
([4]) UL C 32, 27.1.2023, str. 74.
([5]) UL C 494, 8.12.2021, str. 80.

— ob upoštevanju vizije Južnoafriške razvojne skupnosti za leto 2050,

— ob upoštevanju strategije in časovnega načrta za industrializacijo Južnoafriške razvojne skupnosti (2015–2063),

— ob upoštevanju mnenja na lastno pobudo Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z naslovom Trgovina in trajnostni razvoj naslednje generacije – pregled akcijskega načrta v 15 točkah ([6]),

— ob upoštevanju naknadne ocene sporazuma o gospodarskem partnerstvu med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo – začetnega poročila z dne 21. junija 2023,

— ob upoštevanju sej Odbora za trgovino in razvoj med EU in državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu, zlasti šeste do devete seje,

— ob upoštevanju globalnega poročila o prehranskih krizah iz leta 2021,

— ob upoštevanju študije generalnega direktorata Evropskega parlamenta za parlamentarne raziskovalne storitve z dne 22. novembra 2023 z naslovom EU-Southern African Development Community Economic Partnership Agreement: AA geo-economic perspective (Sporazum med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo: geoekonomska perspektiva), ([7])

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku pridobitve dovoljenja za pripravo samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k temu sklepu,

— ob upoštevanju mnenja Odbora za razvoj,

— ob upoštevanju poročila Odbora za mednarodno trgovino (A9-0024/2024),

A. ker so geopolitične spremembe, vključno s pandemijo koronavirusa, rusko vojno agresijo proti Ukrajini in njunimi gospodarskimi posledicami, privedle do tega, da se je položaj Afrike spremenil, države svetovnega juga pa na svetovnem prizorišču v večji meri odločajo zase ter uveljavljajo lastne interese in prispevke;

B. ker povezovanje pomembnih držav svetovnega juga v zavezništvo BRICS (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska in Južna Afrika), kateremu naj bi se od leta 2024 v skladu s sklepom vrha držav BRICS v avgustu 2023 pridružilo še šest držav, izpostavlja, kako pomembno je ohraniti sodelovanje z državami svetovnega juga pod enakimi in pravičnimi pogoji;

C. ker ima Južna Afrika pomembno vlogo pri vzpostavljanju povezav med Evropsko unijo in afriško celino ter kot partnerica pri reševanju svetovnih izzivov;

D. ker bo postcotonoujski sporazum postal nov splošni okvir za vse sporazume o gospodarskem partnerstvu, tudi za sporazum o gospodarskem partnerstvu z Južnoafriško razvojno skupnostjo, in bo v prihodnosti ključna referenca za preglede teh sporazumov;

E. ker je polno sodelovanje vseh deležnikov, tj. civilne družbe, predstavnikov podjetij in sindikatov, pri izvajanju in spremljanju sporazuma bistveno za pravočasno prepoznavanje izzivov, priložnosti in prednostnih nalog ter za spremljanje ustreznih dogovorjenih ukrepov;

F. ker je Angola v postopku pridružitve sporazumu; ker sta EU in Angola zaključili pogajanja o sporazumu o spodbujanju trajnostnih naložb;

G. ker je posebna in diferencirana obravnava temeljno načelo Svetovne trgovinske organizacije in ker bi moralo trgovinske odnose EU z državami v razvoju usmerjati načelo skladnosti politik za razvoj;

H. ker je v podsaharski Afriki zaradi neenakost spolov letni BDP v povprečju manjši za 6 %, kar ogroža prizadevanja celine za vključujoč človekov razvoj in gospodarsko rast; ker se zaradi povečanja neenakosti spolov za en odstotek indeks človekovega razvoja v državi zmanjša za 0,75 %;

I. ker se države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, spoprijemajo z izzivi, kot so hude neenakosti in velika odvisnost od izvoza nepredelanih surovin in kmetijskih proizvodov;

J. ker se je izkazalo, da te neenakosti ovirajo široko zasnovana prizadevanja za industrializacijo in včasih vodijo v korupcijo, zato je treba oblikovati diferencirane politike, s katerimi bi odpravili gospodarske neenakosti v državah Južnoafriške razvojne skupnosti in med njimi;

([6]) UL C 105, 4.3.2022, str. 40.

([7]) Študija EU-Southern African Development Community Economic Partnership Agreement: AA geo-economic perspective (Sporazum med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo: geoekonomska perspektiva), Evropski parlament, generalni direktorat za parlamentarne raziskovalne storitve, 22. november 2023

K. ker vizija Južnoafriške razvojne skupnosti do leta 2050 temelji na treh stebrih: industrijski razvoj in povezovanje trgov, razvoj infrastrukture v podporo regionalnemu povezovanju ter razvoj socialnega in človeškega kapitala;

L. ker so v strategiji in časovnem načrtu za industrializacijo Južnoafriške razvojne skupnosti za obdobje 2015–2063 opredeljena tri prednostna področja za rast industrializacije v regiji, ki temelji na virih: predelava kmetijskih proizvodov, predelava rudnin ter industrijske vrednostne verige in vrednostne verige, ki temeljijo na storitvah;

M. ker državam v razvoju pri letnem financiranju, namenjenem doseganju ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030, primanjkuje 2,5 bilijona USD; ker so neposredne tuje naložbe instrument za financiranje agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in ustreznih ciljev trajnostnega razvoja; ker lahko ta kapital prispeva k ustvarjanju delovnih mest ter socialnim in okoljskim izboljšavam, kot je določeno v ciljih trajnostnega razvoja; ker bi bilo treba pri mednarodnih sporazumih o naložbah hkrati s ciljem privabljanja naložb upoštevati, da si morajo pogodbenice sporazumov prizadevati za izboljšanje varstva okolja oz. zaščite delavcev, ne pa ju poslabšati;

N. ker je cilj strategije in načrta Južnoafriške razvojne skupnosti za industrializacijo za obdobje 2015–2063 razvoj regionalnih in globalnih vrednostnih verig ter sodelovanje v njih;

O. ker sta za razvoj regionalnih vrednostnih verig in vse večje vključevanje držav Južnoafriške razvojne skupnosti v globalne vrednostne verige potrebni prometna in digitalna infrastruktura;

P. ker so ključni elementi za uspešno sodelovanje v vrednostni verigi financiranje, znanja in spretnosti, tehnologija, infrastruktura in logistika;

Q. ker je pandemija covida-19 znatno povečala naložbene vrzeli v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum , in omejila njihov fiskalni manevrski prostor;

R. ker so posledice ukrepov, sprejetih za preprečevanje širjenja covida-19, močno vplivale na načine preživljanja prebivalstva, zlasti v zveznih državah Esvatini in Lesoto, ki sta odvisni od južnoafriške delovne sile in mejnega prehoda;

S. ker je nestanovitnost cen primarnih proizvodov med pandemijo covida-19 povzročila resno gospodarsko škodo tistim državam Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, ki so odvisne od davčnih prihodkov iz rudarske dejavnosti;

T. ker je regija pri nabavi ključnih zdravstvenih proizvodov, vključno z osnovnimi cepivi proti covidu-19, zaradi nizke ravni lokalne proizvodnje zdravstvenih proizvodov še vedno odvisna od mednarodne proizvodnje;

Postopek spremljanja in pregleda sporazuma

1. pozdravlja prvi postopek pregleda, ki se je začel novembra 2021, potem ko se je sporazum začasno uporabljal od leta 2016, in pričakuje, da se bo z njim lahko dokazala povezava med sporazumom in trajnostnim razvojem; poziva Komisijo, naj sodeluje s partnericami Južnoafriške razvojne skupnosti pri spodbujanju pravične, vključujoče in trajnostne trgovine, da bo sporazum ob učinkovitem izvajanju lahko zagotovil trajnostni razvoj v regiji in prispeval k njemu; poziva Komisijo, naj v naknadni oceni sporazuma temeljito analizira njegov učinek na cilje trajnostnega razvoja, neformalna in lokalna gospodarstva, regionalno in vseafriško povezovanje, gospodarsko diverzifikacijo, boj proti podnebnim spremembam, vključno s prispevkom domače industrije k temu boju, pa tudi dejansko podporo strategije Global Gateway in programa EU za pomoč trgovini v okviru sporazuma; želi spomniti, da se sedanji sporazum osredotoča predvsem na blagovno menjavo in ne vključuje trgovine s storitvami, naložb ali drugih področij, kot so pravice intelektualne lastnine, konkurenca in javna naročila; poziva pogodbenice, naj ta vprašanja preučijo v prihodnjih pregledih, saj obstaja določba za pogajanja o teh zadevah v prihodnosti;

2. ponovno poudarja svoje stališče, da je pomembno v izvajanje in spremljanje sporazuma vključiti civilno družbo; obžaluje, da je, kot je bilo ugotovljeno, civilna družba le v omejenem obsegu sodelovala pri izvajanju teh sporazumov; v zvezi s tem poudarja, da je treba udeležbo civilne družbe aktivno spodbujati; ugotavlja, da lahko dejavno sodelovanje organizacij civilne družbe in deležnikov, vključno z ženskimi skupinami in študentskimi organizacijami, v procesu spremljanja in ocenjevanja prinese dragocen vpogled in povratne informacije o vplivu sporazuma na ženske in mlade;

3. priznava, da priprava skupnega poročila o spremljanju sporazuma napreduje počasneje, kot je bilo pričakovano; priznava, da se države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, pri tem srečujejo z omejenimi zmogljivostmi; opozarja, da bi bilo treba v skladu z novim pristopom na področju trgovine in trajnostnega razvoja v ta pregled vključiti vse ustrezne deležnike, vključno z organizacijami civilne družbe, predstavniki podjetij in sindikati, ter jih spodbuditi, naj pripravijo predloge za čim večjo učinkovitost sporazuma, sam sporazum pa bi bilo treba posodobiti tako, da bi se ustanovila notranja svetovalna skupina, kar je postalo običajna praksa v drugih sporazumih o gospodarskem partnerstvu; se zavzema za bolj strukturirano sodelovanje deležnikov v zvezi s konkretnim izvajanjem vseh vidikov trajnostnosti v sporazumu; poziva države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj izpolnijo zaveze, dogovorjene v okviru sporazuma, in k sodelovanju pritegnejo akterje civilne družbe;

4. priznava, da je za to, da bodo države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, izpolnjevale njegove zahteve glede trgovine in trajnostnega razvoja ter druge mednarodne zaveze, potrebna prožna prehodna ureditev;

5. pričakuje, da bo sporazum glede na izid pregleda prilagojen ali morda razširjen z dopolnilnimi sporazumi, da bi partnerstvo med EU in državami Južne Afrike utrdili in poglobili v odziv na geopolitične spremembe in izzive podnebnih sprememb;

6. pozdravlja, da si Angola, ki je močno odvisna od svojih rudarskih dejavnosti, prizadeva za razogljičenje;

7. pozdravlja, da so v okviru sporazuma o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo predvideni ukrepi za krepitev fiskalne zmogljivosti;

Trgovinska bilanca

8. pozdravlja dejstvo, da so se trgovinski odnosi med EU in državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, znatno razširili tako na regionalni kot na dvostranski ravni, pri čemer so omenjene države uspele doseči trgovinski presežek; meni, da to dokazuje, da je sporazum prispeval h gospodarskemu razvoju, medtem ko njegovi želeni pozitivni učinki na zaposlovanje, regionalno gospodarsko sodelovanje ter diverzifikacijo in modernizacijo gospodarstva še niso bili v celoti doseženi in jih je treba prednostno obravnavati; ugotavlja, da države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, v EU večinoma izvažajo drage kamne, lesne izdelke, prevozna sredstva oz. dele, ([8]) mineralne izdelke in kmetijske pridelke, kot sta sadje in zelenjava; ugotavlja pa, da je izvoz Južne Afrike v EU bolj raznolik in vključuje blago z višjo dodano vrednostjo;

9. poudarja, da z izjemo Južne Afrike države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, trgujejo predvsem znotraj regije; ugotavlja, da 80 % trgovine EU s temi državami še naprej predstavlja trgovina z Južno Afriko in da blagovna menjava Južne Afrike z drugimi afriškimi državami predstavlja le 17 % njene celotne zunanje trgovine; ugotavlja, da trgovina znotraj Južnoafriške razvojne skupnosti predstavlja 23 % celotne trgovine držav te skupnosti; priznava, da se trgovinski vzorci znotraj te skupnosti razlikujejo od dvostranske trgovine med njo in EU; poudarja, da se diverzifikacija na splošno ni povečala in da delež proizvodnje v BDP ostaja šibek; poudarja, da bi države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, z diferenciranim gospodarstvom postale odpornejše na zunanje pretrese; opozarja, da je treba okrepiti regionalne vrednostne verige;

10. poudarja, da bi moral sporazum podpirati novo trgovinsko dinamiko med pogodbenicami, tako da bi vodil v postopno asimetrično liberalizacijo medsebojne trgovine; poudarja tudi, da lahko okrepi, razširi in poglobi sodelovanje na vseh področjih, pomembnih za trgovino, s tem pa tudi partnerstvo med državami Južnoafriške razvojne skupnosti in EU; poudarja, da je načelo asimetrične liberalizacije trgovine pomembno, saj gre za orodje za spodbujanje gospodarske rasti in trajnostnega razvoja držav Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum;

11. poudarja, da lahko sporazumi o gospodarskem partnerstvu sicer prinesejo pomembne prednosti za afriške, karibske in pacifiške države (AKP), a tudi njim lastne izzive in slabosti; zato vztraja, da morajo oblikovalci politik te dejavnike skrbno preučiti in si prizadevati za to, da se sporazumi o gospodarskem partnerstvu izvajajo na način, ki kar najbolj koristi vsem udeleženim stranem;

([8]) Cipollina, M., „The Trade Growth under the EU–SADC Economic Partnership Agreement: An Empirical Assessment“ (Trgovinska rast na podlagi sporazuma o gospodarskem partnerstvu med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo: empirična ocena). *Economies*, zvezek 10, št. 12, 2022.

12. opozarja, da bi morale vse pogodbenice vedno delovati na podlagi načel solidarnosti in skupnega interesa, da bi še izboljšale plodno sodelovanje, izpolnile svoje zaveze in obveznosti ter povečale sposobnost državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, da bi ga še naprej izvajale;

Tehnične ovire v trgovini

13. opozarja, da je cilj sporazuma še naprej spodbujati regionalno povezovanje in da bi moral biti sporazum temelj afriškega celinskega območja proste trgovine, vzpostavljenega leta 2021; ugotavlja, da regionalno povezovanje ovirajo dolge čakalne dobe na mejnih prehodih, visoki mejni stroški in neustrezna čezmejna povezljivost; poziva Komisijo in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj okrepijo sodelovanje na področju infrastrukture, digitalne trgovine in certificiranja, tudi v okviru pobude Global Gateway; poudarja, da je treba dati prednost regionalnim prometnim in infrastrukturnim projektom v regiji, da bi poglobili regionalno povezovanje in povečali trgovinske tokove; opozarja, da je treba spodbujati učinkovit razvoj čezmejne infrastrukture, pri čemer je treba uskladiti predpise in poglobiti sodelovanje med državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, da bi ustvarili medsebojno povezano regijo Južnoafriške razvojne skupnosti; omenjene države poziva, naj uskladijo predpise in postopke v zvezi s carino in prevozom, da bi poenostavile čezmejne postopke, zmanjšale zamude in ustvarile okolje, ki bo spodbujalo trgovino in naložbe;

14. poudarja, da je treba formalizirati ureditve v zvezi s čezmejnim delom, da bi se uveljavilo dostojno delo in zaščitile pravice delavcev ter da bi poskrbeli za socialni in gospodarski razvoj v regiji; se zaveda, da se ženske, še zlasti pri čezmejnem delu, srečujejo s posebnimi izzivi, vključno z nasiljem na podlagi spola in korupcijo;

15. poziva Komisijo in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj se zavežejo tudi ustvarjanju ugodnega okolja, ki bo spodbujalo k zakoniti in pregledni mobilnosti delavcev ter hkrati ščitilo pravice in dostojanstvo delavcev;

Pravila o poreklu

16. pozdravlja napoved Komisije o aktiviranju regionalne kumulacije z državami Južnoafriške carinske unije (SACU); opozarja, da je uvedba prožnih pravil o poreklu bistvena za doseganje ciljev regionalnega povezovanja; poudarja, da morajo pravila o poreklu spodbujati cilje afriškega celinskega območja proste trgovine (AfCFTA); poudarja, da mora sporazum podpirati nadaljnji razvoj tega območja;

Trgovinski spori in vprašanja dostopa do trga

17. ugotavlja, da so se zaradi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov pojavile trgovinske ovire, zlasti za perutnino in citruse; poziva Komisijo in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj obravnavajo spremembe teh ukrepov na forumih in v okviru mehanizmov za sodelovanje, dogovorjenih v okviru tega sporazuma, in naj to storijo v zgodnji fazi in v duhu sodelovanja, da bo mogoče pravočasno sprejeti ustrezne ukrepe; opozarja, da bi moral biti v okviru pregleda Evropski parlament v celoti obveščen in preveriti, da so sanitarni in fitosanitarni ukrepi, ki jih uporablja Južna Afrika, v skladu z zahtevami Unije in določbami sporazuma ter ne škodujejo zdravju rastlin v proizvodnji v Uniji in proizvodnji Južnoafriške razvojne skupnosti; priznava, da je Komisija tehnično in finančno podprla države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, da bi izpolnile zahteve sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, in poziva, naj se njihova prizadevanja temeljito spremljajo, da bi zmanjšali zdravstvena tveganja; priporoča, naj se rešitve za trgovinske ovire, ki jih povzročajo sanitarne in fitosanitarne zahteve, poiščejo v okviru političnih razprav na visoki ravni;

Krepitev zmogljivosti

18. ugotavlja, da sta upravljanje ter fiskalna in institucionalna zmogljivost še vedno največji izziv za učinkovito izvajanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu;

19. poudarja, kako pomembna sta razvojno sodelovanje ter tehnična in finančna pomoč, saj gre za bistvena dejavnika za doseganje ciljev iz sporazuma o gospodarskem partnerstvu in za koristno sodelovanje med pogodbenicama;

20. opozarja, da lahko izvajanje sporazumov o gospodarskem partnerstvu predstavlja izziv za manjše države AKP, ki nimajo dovolj sredstev in infrastrukture; poziva EU in države članice, naj pomagajo partnerskim državam v razvoju, da bodo lahko v celoti izkoristile priložnosti, ki jih ponujajo sporazumi o gospodarskem partnerstvu;

21. poziva Komisijo in države članice, naj povečajo prizadevanja v zvezi s tehnično pomočjo; poziva Komisijo, naj znatno poveča komunikacijo in sodelovanje z državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, ter njim in po potrebi njihovim podjetjem in organizacijam civilne družbe zagotovi pravočasno podporo pri izvajanju prihodnjih projektov EU in izpolnjevanju drugih mednarodnih zavez, kot so večstranski okoljski sporazumi, konvencije Mednarodne organizacije dela ter vodilna načela OZN o podjetništvu in človekovih pravicah;

Gospodarski, družbeni in okoljski razvoj

22. ugotavlja, da sporazum o gospodarskem partnerstvu ni uspel znatno poglobiti regionalnih vrednostnih verig ter tistih v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, in med njimi, bi pa moral povečati diverzifikacijo izvoza in regionalnih verig dodane vrednosti ter ustvariti odpornejše dobavne verige, ki se bodo lahko prilagodile prihodnjim motnjam v socialno-ekonomskem razvoju držav Južnoafriške razvojne skupnosti; poudarja, da je razvoja regionalnih vrednostnih verig pomemben za gospodarsko odpornost regije; pričakuje, da bo sporazum o gospodarskem partnerstvu več prispeval k boju proti trajnemu problemu preskrbe s hrano in zmanjševanju revščine v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum; želi spomniti, da je cilj sporazumov o gospodarskem partnerstvu ustvariti pozitivne učinke na gospodarski razvoj in regionalno povezovanje; poudarja, da ima sporazum o gospodarskem partnerstvu še vedno velik potencial za spodbujanje trajnostnega razvoja, za kar bi si bilo treba prednostno prizadevati;

23. si želi, da bi državam Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, pustili dovolj političnega manevrskega prostora, da bi ustvarile lokalno dodano vrednost; meni, da bi morala EU dejavno podpreti države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, pri prizadevanjih za napredovanje v vrednostni verigi; poudarja, da je učinkovito upravljanje regionalne specializacije bistveno za čim večji izkoristek potenciala regionalnih vrednostnih verig, za kar so potrebne sodelovalne strukture in politike upravljanja; poziva EU in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj si prizadevajo za razvoj visokokakovostne digitalne infrastrukture, vključno s širokopasovnimi omrežji in digitalnimi platformami, da bi izboljšale povezljivost, spodbujale e-trgovanje ter olajšale čezmejno izmenjavo informacij in storitev;

24. poudarja, da je vrednostna veriga storitev ključnega pomena za spodbujanje gospodarske rasti, spodbujanje inovacij in povečanje regionalnega sodelovanja v regiji držav Južnoafriške razvojne skupnosti; poudarja potencial storitvenih sektorjev v regiji držav Južnoafriške razvojne skupnosti, kar zajema finančne storitve, turizem in telekomunikacije;

25. poudarja pomen zavezanosti EU večstranskemu sodelovanju in varovanju lastnih trgovinskih interesov Evrope ob hkratnem obravnavanju nekaterih ključnih interesov držav AKP, zlasti v zvezi z regionalnim povezovanjem;

26. spominja na dvostebrno rešitev za reševanje davčnih izzivov, ki izhajajo iz digitalizacije in globalizacije gospodarstva, kot so se dogovorile članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj/vključujočega okvira G20 za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobička;

27. poziva EU in njene države članice, naj poskrbijo za dejansko uvedbo dogovorjene globalne minimalne stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v višini 15 % za multinacionalna podjetja; poudarja, da naj bi s to minimalno davčno stopnjo letno ustvarili približno 150 milijard USD dodatnih davčnih prihodkov na svetovni ravni;

28. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo lahko države v razvoju v celoti uveljavljale svoje pravice v skladu z določbami STO o posebni in različni obravnavi, zlasti da bi zagotovile zanesljivo preskrbo s hrano; poziva Komisijo, naj posodobi svoje sporočilo iz leta 2009 o pravični trgovini ([9]);

29. poudarja, da si je treba nujno prizadevati za daljnosežna skupna prizadevanja za razogljičenje in jih podpreti z znatnimi finančnimi sredstvi ter izvesti daljnosežne prenose tehnologije; poudarja pomen skupnega sodelovanja pri spodbujanju trajnostnega razvoja in boju proti podnebnim spremembam, pri čemer pa je treba spodbujati tudi gospodarsko rast; poudarja, da se je treba pri vzpostavljanju energetskih partnerstev z državami Južnoafriške razvojne skupnosti osredotočiti na izvajanje zelenega dogovora v Evropi, pa tudi na oskrbo regije z energijo;

30. ponovno poudarja, da zeleni prehod nosi potencial za ustvarjanje kakovostnih in zelenih delovnih mest, ki lahko znatno prispevajo k izkoreninjenju revščine in k socialni vključenosti, tako v državah članicah EU kot v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum;

([9]) Sporočilo Komisije z dne 5. maja 2009 z naslovom Prispevek k trajnostnemu razvoju: vloga pravične trgovine in nevladnih sistemov zagotavljanja trajnosti, povezanih s trgovino (COM(2009)0215).

31. poudarja, da je pomembno vlagati v izobraževanje ter razvoj znanj in spretnosti, prilagojenih prizadevanjem za razogljičenje, hkrati pa obravnavati izzive pravičnega prehoda;

32. meni, da so projekti za izboljšanje lokalne infrastrukture v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, v povezavi s partnerstvi med mesti koristni, saj lahko na decentraliziran način krepijo podnebna partnerstva med EU in posameznimi državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, ter povečajo izmenjave med občinami v južni Afriki in EU; je prepričan, da lahko afriški in evropski strokovnjaki s pomočjo izmenjav med občinami razvijejo rešitve za probleme v razvoju lokalne infrastrukture; pozdravlja dejstvo, da takšne partnerske projekte podpira program Lokalni organi: partnerstva za trajnostna mesta 2020; poziva Komisijo, naj še naprej pomaga državam Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, pri izpolnjevanju zahtev okoljske politike EU in ohrani ta program financiranja; poziva Komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje in delegacije EU, naj olajšajo dialog, da bi spodbudili medsebojno razumevanje učinka podnebnih pobud EU, kot sta uvedba uredbe o mehanizmu za ogljično prilagoditev na mejah in uredbe o krčenju gozdov, ter prihodnje zakonodaje Unije o potrebni skrbnosti;

33. poudarja, da posledice podnebnih sprememb še posebej vplivajo na države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu; opozarja, da na kmetijstvo v južni Afriki vplivajo poplave in suše; poziva Komisijo in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu, naj okrepijo sodelovanje pri razvoju ustreznih sistemov zgodnjega opozarjanja in usklajevanju med ustreznimi ministrstvi držav Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu, da bi dosegli cilje nacionalno določenih prispevkov;

34. pozdravlja prizadevanja držav Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu, in Komisije za vzpostavitev tesnejšega sodelovanja na področju odpornih prehranskih sistemov in neodvisnosti pri preskrbi s hrano v okviru postopka pregleda; meni, da je sodelovanje na tem področju priložnost za doseganje napredka pri deklaraciji OZN o pravicah kmetov in drugih oseb, ki delajo na podeželju, in konvencijah Mednarodne organizacije dela, usmerjenih v kmetijstvo, kot so konvencija št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu, konvencija št. 10 o minimalni starosti v kmetijstvu in konvencija št. 11 o pravici do združevanja v kmetijstvu; želi spomniti, da je sposobnost agroekologije za usklajevanje gospodarske, okoljske in družbene razsežnosti trajnosti splošno priznano v prelomnih poročilih Medvladnega foruma za podnebne spremembe, Medvladne platforme za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah ter Svetovne banke in v globalni oceni kmetijstva, pripravljeni pod vodstvom FAO;

35. poudarja, da si je treba v kmetijski industriji prizadevati za vzpostavitev vrednostnih verig, odpornih na podnebne spremembe, ter za razvoj sort poljščin, odpornih na sušo, in tehnik predelave, prilagojenih podnebnim spremembam;

36. poudarja, da je dostop do čiste vode in sanitarnih objektov bistven za trajnost kmetijstva; poudarja, da so potrebne celovite strategije za upravljanje voda; poudarja, da pomanjkanje dostopa do čiste vode in sanitarnih storitev v regiji Južnoafriške razvojne skupnosti ovira trajnostni razvoj;

37. poziva k izvajanju in izmenjavi regionalnih pobud za kmetijsko predelavo med državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, da bi spodbudili izmenjavo znanja in najboljših praks; poziva k spremljanju napredka, doseženega v regionalnih vrednostnih verigah v kmetijski predelavi;

Spol

38. priznava ključno vlogo žensk pri gospodarskem razvoju regije Južnoafriške razvojne skupnosti in pomen ustvarjanja ugodnega okolja, ki bo varovalo njihove pravice; poziva Komisijo, naj pri izvajanju sporazuma o gospodarskem partnerstvu prednostno obravnava vprašanja enakosti spolov, na primer tako, da organizira delavnice o enakosti spolov, v katerih bi med drugim sodelovale organizacije za pravice žensk v EU in državah Južnoafriške razvojne skupnosti, z ozaveščanjem tamkajšnjih organov in podjetij o neizkoriščenem gospodarskem potencialu zaradi diskriminacije žensk, in tako, da jim pomaga opredeliti politične, gospodarske in socialne dejavnike, ki ovirajo napredek afriških žensk, ter poziva k politikam in konkretnim ukrepom za odpravo razlik med spoloma; poudarja, kako pomembno je povečati vlogo žensk in mladih v regiji Južnoafriške razvojne skupnosti, tako da se izboljša njihov dostop do financiranja, virov in gospodarske udeležbe; poziva EU in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj ženskam in mladim zagotovijo enak in neoviran dostop do finančnih storitev in virov ter spodbujajo finančno vključenost;

Naložbe

39. poudarja, da je treba znatno povečati zeleno financiranje in naložbe, da bi dosegli cilje agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in Pariškega sporazuma ter pospešili prehod na nizkoogljično gospodarstvo, odporno na podnebne spremembe, v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum;

40. poziva EU in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj dejavno preučijo inovativne mehanizme za zeleno financiranje, vključno z zelenimi obveznicami, investicijskimi skladi, osredotočenimi na podnebje, in javno-zasebnimi partnerstvi, pri čemer naj spodbudijo mednarodne platforme za privabljanje naložb v trajnostne projekte, odporne na podnebne spremembe; poziva EU, naj izkoristi svoj vpliv pri pridobivanju boljših praks financiranja od institucij, kot je Svetovna banka, in pri povečanju vloge Mednarodnega denarnega sklada pri zmanjševanju dolga močno zadolženih držav, zato poziva EU in njene države članice, naj uporabijo svoj vpliv za preučitev novih pristopov, s katerimi bi sprostili finančna sredstva za prilagajanje podnebnim spremembam; poudarja, da so potrebni proaktivni ukrepi za nadaljnje privabljanje večjih naložb, zlasti v strateške in inovativne sektorje, ki lahko prinesejo kakovostnejše rezultate in spodbujajo bolj trajnosten razvoj, kar bi lahko prineslo dolgoročne koristi tako državam Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, kot tudi EU; nadalje poziva EU in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj skupaj preučijo inovativne možnosti financiranja, kot so posojila, ki se nato pod ustreznimi pogoji dodelijo za financiranje javne infrastrukture na ključnih področjih, kot so energija, oskrba z vodo, odstranjevanje odpadkov in recikliranje;

41. poziva EU in njene države članice, naj povečajo svoja prizadevanja v mednarodnih forumih, vključno s Svetovno trgovinsko organizacijo, da bi se zavzele za večje mednarodno financiranje podnebnih ukrepov;

42. ugotavlja, da je obseg naložb držav članic EU v državah Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, še vedno precej višji od naložb ZDA ali Kitajske;

43. meni tudi, da je treba nujno povečati trajnostne naložbe v regiji Južnoafriške razvojne skupnosti, in pričakuje, da bodo opredeljena naložbena področja, ki se zdijo še posebej primerna za naložbena partnerstva med EU in državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum; poziva k bolj usklajenemu pristopu Ekipe Evropa pri opredeljevanju in izvajanju ustreznih ukrepov za povečanje naložb; poudarja, da so za doseganje ciljev trajnostnega razvoja potrebne obsežne naložbe, s katerimi bi podprli infrastrukturo in diverzifikacijo, da bi se odmaknili od primarnih surovin in se usmerili v industrijske proizvode visoke vrednosti; poudarja, da bi morala naložbena politika EU pomagati državam v razvoju, zlasti afriškim državam, pri privabljanju neposrednih tujih naložb in zmanjšanju vrzeli v financiranju za doseganje ciljev trajnostnega razvoja; poudarja, da mora biti ustvarjanje dostojnih delovnih mest ključni dejavnik pri podpori naložb v regiji Južnoafriške razvojne skupnosti, kar bo omogočilo trdne nacionalne okvire za potrebno skrbnost na področju človekovih pravic in okolja; poudarja, kako pomembno je po možnosti vključiti lokalna podjetja v proces izvajanja, da bi vložena sredstva ohranili v regiji, spodbudili zaposlovanje in olajšali prenos znanj in spretnosti; meni, da bi bilo treba povečati sredstva strategije Global Gateway in povečati delež nepovratnih sredstev za javne naložbe, ki so ravno tako potrebne;

44. poziva Komisijo in države članice, naj zagotovijo, da bo pri izbiri in podpori projektov strategije Global Gateway socialni dialog sestavni del institucionalnega okvira za oblikovanje in izvajanje politik na vseh ravneh;

45. poziva Komisijo, naj bolje usklajuje posamezne nacionalne agencije za izvozne kredite v državah članicah EU, da bi se uskladile s prednostnimi nalogami evropskega zelenega dogovora;

46. poudarja pomen malih in srednjih podjetij za gospodarski razvoj držav Južnoafriške razvojne skupnosti in priznava njihov potencial in vlogo; ponovno poudarja, da je treba povečati ozaveščenost o koristih in priložnostih, ki jih prinaša sporazum, zlasti za mala in srednja podjetja;

47. poudarja pomen proaktivnega sodelovanja podjetij iz zasebnega sektorja pri izvajanju in spremljanju sporazuma o gospodarskem partnerstvu med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo;

48. poziva Komisijo, naj dejavno promovira in spodbuja sodelovanje v programih za krepitev zmogljivosti in regionalnih pobudah, namenjenih krepitvi naložbenih in izvoznih zmogljivosti, hkrati pa spodbuja tržno okolje, ki bo bolj naklonjeno malim in srednjim podjetjem;

49. pozdravlja uvedbo programov EU, kot je podpora za izboljšanje naložb in programa za poslovno okolje, namenjenih izboljšanju poslovnega in naložbenega okolja v državah Južnoafriške razvojne skupnosti; v zvezi s tem poziva, naj se v naslednjem finančnem obdobju nameni več sredstev za spodbujanje rasti in razvoja zasebnega sektorja ter ustvarjanje zaposlitvenih možnosti za lokalno prebivalstvo, s čimer se bi zmanjšala revščina;

50. poudarja, da bo pregleden in predvidljiv pravni in fiskalni okvir pripomogel k spodbujanju regionalnega povezovanja in privabljanju neposrednih tujih naložb;

Pristop Angole

51. priznava pomen sporazuma o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo, saj gre za nov pristop k oblikovanju potrebnega preglednega in predvidljivega pravnega in fiskalnega okvira, ki bo spodbujal potrebno skrbnost vlagateljev za privabljanje trajnostnih in odgovornih naložb, ter poudarja dogovorjene določbe o zavezah glede enakosti spolov, podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja; spodbuja druge države v regiji, naj razmislijo o podobnih sporazumih z EU, v katere bodo vključeni nacionalno določeni prispevki; poudarja, da bi moral sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo prispevati k privabljanju in širjenju trajnostnih naložb v Angoli, pa tudi k spodbujanju gospodarske diverzifikacije, vključevati pa bi moral tudi zaveze na področju okolja in pravic delavcev ter ne bi smel imeti nasprotnega učinka; poudarja priložnosti za trajnostne naložbe v kmetijski sektor, ki bodo upoštevale podnebje, naložbe v energijo iz obnovljivih virov in infrastrukturo, odporno na podnebne spremembe, ter razvoj znanj in spretnosti; poziva Komisijo, naj v večletnem okvirnem programu za Angolo da prednost projektom sodelovanja, ki bodo spodbujali zaveze glede trajnosti, določene v sporazumu o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo; meni, da lahko sporazumi, kot je sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo, zagotovijo pravni in organizacijski okvir za trajnostne naložbe, ki bi zmanjšale odvisnost Angole od nafte in plina; pozdravlja dejstvo, da sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo vključuje pomembne vidike praktičnega izvajanja naložb, kot so preglednost in predvidljivost naložb, racionalizacija postopkov odobritve, vzpostavitev kontaktnih točk za zainteresirane vlagatelje, postopki za preprečevanje in reševanje sporov ter postopki za potrebno skrbnost vlagateljev; poziva EU in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj preučijo, ali bi bilo treba sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb dopolniti s sporazumom o gospodarskem partnerstvu; poziva države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj po potrebi začnejo pogajanja o tem vprašanju;

52. pozdravlja prošnjo Angole, da se pridruži sporazumu o gospodarskem partnerstvu med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo; v zvezi s tem upa, da se bo pogajalski proces nemudoma začel; meni, da bi bilo treba sporazum o spodbujanju trajnostnih naložb med EU in Angolo ustrezno prilagoditi, če se bo Angola pridružila sporazumu o gospodarskem partnerstvu med EU in Južnoafriško razvojno skupnostjo ali kateremu koli drugemu zavezujočemu in izvršljivemu mednarodnemu instrumentu med EU in državami Južnoafriške razvojne skupnosti;

53. opozarja, da iz ocene učinka, ki jo je pripravila Komisija, izhaja, da se Angola spoprijema s težavami v zmogljivosti za učinkovito izvajanje sporazuma o gospodarskem partnerstvu; poziva Komisijo, naj Angoli pomaga pri povečanju zmogljivosti;

Surovine

54. poziva Komisijo in države Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum, naj izboljšajo sodelovanje prek formalnih forumov ter strateških partnerstev in načrtov izvajanja za kritične surovine, da bi zagotovile raznoliko in trajnostno oskrbo s ključnimi surovinami za zeleni, digitalni in pravičen prehod, izboljšale recikliranje naravnih virov in ravnanje z odpadki, podprle domačo industrijo pri pomiku višje po vrednostni verigi, in sicer od pridobivanja surovin do njihove predelave, in spodbujale odgovorne rudarske prakse, zlasti s priznavanjem in uporabo prostovoljnega predhodnega in informiranega soglasja lokalnega prebivalstva, ki bo občutilo posledice rudarskih projektov, ter zagotavljanjem koristi vzdolž celotne dobavne in proizvodne verige; je prepričan, da je treba pri pridobivanju surovin spoštovati okoljske standarde ter pravice delavcev in človekove pravice, vključno s pravicami domorodnih ljudstev; poziva k stalni in široki udeležbi vseh ustreznih deležnikov, vključno z lokalnimi in domorodnimi skupnostmi; se zavzema za reforme politik s področja lastništva zemljišč in rudnikov, pravic delavcev in socialne pravičnosti, da bi ublažili konflikte in spodbudili trajnostne naložbe; je zaskrbljen zaradi primerov kršitev človekovih pravic in velike okoljske škode, ki so jo povzročila nekatera rudarska podjetja;

55. pozdravlja strateško partnerstvo z Namibijo, katerega cilj je razviti obnovljivi vodik in vrednostne verige kritičnih surovin; opozarja, da je treba razviti potrebno infrastrukturo, kot so objekti za energijo iz obnovljivih virov, prometna omrežja in raziskovalna središča, da bi olajšali proizvodnjo in distribucijo obnovljivega vodika;

56. v zvezi s tem poziva k vzpostavitvi platform za izmenjavo znanja in raziskovalnih mrež, da bi olajšali izmenjavo najboljših praks, izkušenj in inovativnih rešitev med državami članicami; meni, da bi bilo smiselno razširiti tehnološko sodelovanje na druga področja;

57. poudarja, da je zahteva EU za prepoved izvoznih davkov na surovine dolgoletna ovira v pogajalskem procesu o sporazumih o gospodarskem partnerstvu, saj režim STO ne prepoveduje izvoznih davkov in dajatev; opozarja na pravico afriških držav, da v svojem javnem interesu regulirajo surovine; v skladu s tem poziva EU, naj ne sprejme trgovinske politike, ki na splošno prepoveduje državam v razvoju, da pobirajo izvozne dajatve za surovine, kadar je to v skladu z določili STO;

Opustitev obveznosti iz sporazuma TRIPS

58. ugotavlja, da je prvotni predlog nekaterih držav, med drugim Indije in Južne Afrike, o opustitvi obveznosti iz sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPS) za cepiva proti covidu-19 na začetku naletel na različne odzive, pozneje pa ga je EU podprla; poudarja, da bi moralo enakopravno partnerstvo v prihodnosti vključevati več dialoga; poziva EU in njene države članice ter članice STO, naj nadaljujejo že dolgo zapoznele razprave v STO o razširitvi sklepa o TRIPS, ki ga je sprejela 12. ministrska konferenca, in sicer da se dogovorjena prožnost na ravni STO razširi na terapevtiko in diagnostiko; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj vzpostavi jasen politični okvir za zagotovitev, da bo prihodnji sistem EU za obvezno licenciranje v skladu z dogovorjeno prožnostjo iz sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine; v zvezi s tem poziva k tesnejšemu enakopravnemu sodelovanju z državami Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum;

59. pozdravlja prizadevanja v okviru strateškega partnerstva med EU in Južno Afriko za izgradnjo infrastrukture za proizvodnjo cepiv; poudarja, da mora ta infrastruktura vključevati proizvodnjo cepiv proti covidu-19;

°
° °

60. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav Južnoafriške razvojne skupnosti, ki izvajajo sporazum o gospodarskem partnerstvu.